

تبیین نقش میانجی گر هوش هیجانی در رابطه ی بین سواد رسانه ای با پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی

محمد جعفر گرجیان^۱، لاله مقتدی^۲

^۱ دانش آموخته ی مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی و گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نورآباد ممسنی

^۲ استادیار و هیات علمی گروه روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نورآباد ممسنی

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تبیین نقش میانجی گر هوش هیجانی در رابطه ی بین سواد رسانه ای با پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی پرداختیم. روش پژوهش: روش اجرای پژوهش حاضر توصیفی - پیمایشی بوده و جامعه آماری شامل دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی که تعداد آنها ۴۲۱ نفر دانش آموز دختر و پسر می باشد و نمونه آماری ۲۰۰ نفر طبق فرمول کوکران بوده و ابزار سنجش پرسشنامه های استاندارد هوش هیجانی بارآن (BAR-ON-EQ) دارای ۵ مولفه اصلی و ۱۵ زیر مجموعه با آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و پرسشنامه سواد رسانه ای (پرسشنامه استاندارد محقق ساخته سواد رسانه ای (فلسفی، ۱۳۹۳). پرسشنامه استاندارد سواد رسانه ای دارای ۲۰ سوال بوده که توسط فلسفی در سال ۱۳۹۳ طراحی و اجرا شده است با آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی (پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی - اسکيو (۲۰۱۲) دارای ۱۴ سوال و سه مولفه با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و پرسشنامه عملکرد تحصیلی (پرسشنامه عملکرد تحصیلی توسط فام و تیلور در سال ۱۹۹۹ ساخته شد و دارای ۴۸ سوال در ۵ مولفه بوده و هدف آن ارزیابی عملکرد تحصیلی از حوزه های مختلف (خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش) می باشد و آلفای کرونباخ کل پرسشنامه به دست آمده ۰/۸۴ است) می باشد. که از طریق نرم افزار آماری SPSS 26 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند به نحوی که مقادیر آلفای کرونباخ در همه پرسشنامه ها مورد تایید بودند نشان دادند بین هوش هیجانی و سواد رسانه ای دانش آموزان مقطع متوسطه دوم رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان، بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان و بین سواد رسانه ای و

مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی

Online ISSN: ۲۴۷۶-۴۴۷۷

دوره ۹، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲

Print ISSN: ۲۵۳۸-۲۰۷۱

صفحات ۵۷۰-۵۹۴

www.irijournals.com

پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان و از طرف دیگر بین پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان همچنین بین سواد رسانه ای و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: هوش هیجانی، بین سواد رسانه ای، پرسه زنی اینترنتی، عملکرد تحصیلی، دانش آموزان

مقدمه

به طور کلی باید اذعان کرد که عملکرد تحصیلی دانش آموز به عنوان خروجی کار وی از اهمیت و ارزش بالایی برخوردار است. عملکرد تحصیلی کلیه فعالیت ها و تلاش هایی است که یک فرد در جهت کسب علوم و دانش و گذراندن پایه ها و مقاطع تحصیلی مختلف در مراکز آموزشی از خود نشان می دهد (حسینی و محمدزاده، ۱۳۹۹: ۵۵) اینکه یک دانش آموز به چه میزان علاقه مندی و انگیزه مندی به یادگیری مطالب و مفاهیم درسی داشته باشد و همچنین چه میزان از خود تلاش و پشتکار در جهت فراگیری این مطالب نشان دهد تاثیر زیادی بر یادگیری او خواهد داشت (زیمرم و بری، ۲۰۲۰: ۱۰۷) هر اندازه سطح یادگیری افزایش باید میزان عملکرد تحصیلی بیشتر شده و پیشرفت دانش آموز افزایش خواهد یافت (رابیندران و نیکولز، ۲۰۱۸: ۸۷) به عبارت دیگر عملکرد تحصیلی را می توان مینای یادگیری دانست که هر چه میزان فراگیری دانش آموز بیشتر باشد شاخص عملکرد وی بالاتر خواهد بود (سلامی و جعفری، ۱۴۰۱) در هر جامعه ای عملکرد تحصیلی موفق دانش آموزان نشان دهنده این است که نظام آموزشی در زمینه تعیین اهداف آموزشی و توجه به نیازهای فردی دانش آموزان موفق بوده است و زمانی که عملکرد تحصیلی دانش آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی دارای بالاترین سطح قرار بگیرد می توانیم نظام آموزشی را کارآمد و موفق بدانیم (طالبی و خوانساری، ۱۳۹۹: ۱۰). بنابراین سیستم های آموزشی به شناخت عواملی که به ارتقای عملکرد تحصیلی دانش آموزان کمک می کنند می پردازد (بنیابادی و نظریان، ۱۳۹۷: ۱۰۲) از جمله این عوامل می توان به هوش هیجانی اشاره نمود (یوسف نژاد، ۱۳۹۶) هر دانش آموز به اقتضا شرایط سنی و همچنین عوامل محیطی عواطف و هیجانات مختلفی را تجربه نموده و این هیجانات منجر به بروز رفتاری مختلفی در وی خواهد شد هوش هیجانی دانش آموزان عامل مهمی در جهت چگونگی تجربه و تنظیم هیجانات و احساسات آنها می باشد (محسن زاده و نفسی، ۱۴۰۱) لیتریک و پیناوی من، معتقد است: اینکه میزان قابلیت و توانایی کلی فرد در مدیریت هیجانات تا چه اندازه باشد او را به سمت هوش هیجانی بالا سوق داده و شاخص های آن را تقویت می کند هر چه بهرمندی فرد از این شاخص ها بیشتر باشد. آن فرد پاسخ دهی مناسب به مشکلات و استرس های محیطی را دارد (نیکدل و فراستی، ۱۳۹۱) به نقل از زیندر و روینز، (۲۰۱۱) در واقع هوش هیجانی نه تنها به شناخت بهار عواطف و احساسات کمک می کند بلکه این قابلیت را در فرد ایجاد میاید تا در هنگام مواجهه با چالش ها و بروز حوادث ناگوار بتواند کارایی بهتری از خود نشان دهد.

دانش آموزانی که از هوش هیجانی مطلوب برخوردار هستند قادر خواهند بود تا با شرایط کلاس و محیط آموزش بهتر ارتباط برقرار کرده و خواهند توانست عملکرد تحصیلی بهتری داشته باشند (شهیدی و منصف پور، ۱۴۰۰) در واقع هوش هیجانی به دانش آموز کمک خواهد نمود تا بتواند در برابر چالشها و مشکلات تحصیلی از راهبردهای بهتری استفاده نموده و با مدیریت و تنظیم هیجانات بهتر با شرایط پیش رو کنار بیاید (طاهری و جاوید، ۱۳۹۸) از دیگر مولفه های مهم که با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد انگیزه پیشرفت در دانش آموزان است برخورداری دانش آموز از میزان مطلوب انگیزه و اینکه این انگیزه مندی و برانگیختگی چگونه ایجاد و تقویت گردیده می تواند تاثیر زیادی بر عملکرد تحصیلی آنها داشته باشد (ایوانوویچ و هندرسون، ۲۰۱۸) به اعتقاد هارتر (۱۹۸۱) انگیزه پیشرفت، انگیزه ای است که فرد برای رفع موانع پیشرفت به کار می بندد و زمینه ساز تلاش بیشتر می شود و سبب می شود تا فرد قدرت و توانش را در اختیار بگیرد و با انگیزه و شوق به تلاش ادامه دهد تا کاری را هرچه بهتر و سریعتر به پایان برساند (رشیدی و علیزاده، ۱۳۹۹) هر چه میزان این انگیزه بیشتر باشد فرد با انرژی و توان بیشتر در جهت تحقق اهداف تلاش خواهد نمود و از عهده مشکلات و موانع برمی آید (خراسانی و بیات ۱۴۰۱)

انگیزه پیشرفت به شخص کمک میکند تا ظرفیتهای خود را افزایش داده و با شکوفایی استعدادهاش به موفقیت دست یابد (راستگو و عبداللهی، ۱۴۰۰؛ هیرچی و موریس ۲۰۱۸)

از طرف دیگر مولفه سواد رسانه ای تهییج کننده میل درونی در جهت رسیدن به اهداف بوده و زمینه ساز جدیت و تلاش بیشتر فرد خواهد بود (خاقانی و بروجنی، ۱۳۹۷) به عبارت بهتر افرادی که دارای سطوح بالای انگیزه هستند در جهت پیشرفت و رسیدن به خواسته های خود تلاش زیادی می کنند (صحرانورد و شهرستانی، ۱۳۹۹؛ جوینر و واگنر ۲۰۱۹).

سواد اطلاعاتی^۱ به عنوان مجموعه ای از مهارتها به منظور شناسایی درست منابع اطلاعاتی دسترسی به آنها و همچنین توانایی استفاده هدفمند از آنها وسیله و ابزاری است جهت توانمندسازی فردی دانش آموزان به سبب ماهیت کار و ارتباط گسترده با منابع اطلاعاتی و تکنولوژی های اطلاعاتی و ارتباطی و برای این منظور دانش آموزان نیازمند کسب مهارت های لازم در زمینه سواد اطلاعاتی هستند و این نوع سواد کلید یادگیری مادام العمر است در ایران از اواسط دهه ۱۳۷۰ شمسی تقریباً ۲۱ سال پس از طرح مبحث سواد اطلاعاتی در دنیا توسط زورکوسکی^۲ در سال ۱۹۷۳ میلادی دارد طرح این بحث و انتشار آثار گوناگونی در این زمینه هستیم. در اکثر تعاریف از سواد اطلاعاتی به معنای توانایی در اتحاد رفتار اطلاع یابی مناسب و به منظور شناسایی اطلاعات مورد نیاز برای تأمین نیازهای اطلاعاتی است به طوری که دسترسی به اطلاعات مورد نظر به استفاده صحیح اخلاقی و موثر از اطلاعات در جامعه منجر شود. با توجه به تعریف سواد اطلاعاتی، با سواد اطلاعاتی کسی است که آموخته باشد، چگونه بیاموزد ارزش اطلاعات را تشخیص بدهد و وقتی برای حل مشکلی به اطلاعات نیازمند است توانایی پیدا کردن و تحلیل آنها را داشته و قادر باشند محتوای اطلاعات را با دید انتقادی ارزیابی کند همچنین استفاده از محتوای اطلاعاتی را به درستی و با مهارت انجام دهد و از طرقی توانایی ایجاد محتوای کیفی را نیز داشته و دسترسی به اطلاعات و استفاده بهینه از آن را از جنبه های اخلاقی و حقوقی مورد توجه قرار دهد یکی از اهداف اصلی در نظام آموزشی این است که به فراگیر بیاموزد اطلاعات مورد نیاز را چگونه شناسایی کند مکان آن را بیابد و آن را سازماندهی کند و در نتیجه آن اطلاعات را به شیوه های روشن و موثر آرایه دهد. در صورتی برنامه های سواد اطلاعاتی می تواند کارایی لازم را برای فراگیران داشته باشند که هر چه بیشتر به تفاوت های فردی از جمله نیازهای اطلاعاتی خاص فراگیران توجه کرده و برنامه ها و محورهای مورد توجه آنها در قلب نیازهای شرکت کنندگان طراحی و اجرا گردد. یکی از تفاوت های فردی که می توان نام برد هوش هیجانی است که فردی متفاوت از دیگری می باشند. امروزه یکی از رویکردهای نوینی که در امر آموزش ارتباطات مورد بهره گیری قرار می گیرد. تکیه بر روش های روانشناسانه است. این شیوه اثربخش می تواند دانش آموزان را در فعالیت های تخصصی پشتیبانی نماید. در این راستا هوش هیجانی^۳ می تواند زمینه ای مناسب برای ساختن محیطی مطلوب برای یادگیری و برقراری ارتباط موثر باشد تا به وسیله آن دانش آموزان بتوانند آزادانه نیازهای اطلاعاتی و انتظارات خود را برای کسب دانش در محیطهای آموزشی برآورد نمایند. سواد رسانه ای آمیزه ای از تکنیک های بهره وری مؤثر از رسانه ها و کسب بینش و درک برای تشخیص رسانه ها از یکدیگر است. در واقع اگر زمانی به نقطه ای از تعارض با یک رسانه برسیم، سواد رسانه ای می تواند مانع قطع ارتباط با رسانه شود و ارتباط با رسانه های متفاوت و تبدیل رابطه یکسویه و انفعالی به یک رابطه فعال تر را توصیه کند. نظام رسانه ای دارای سلسله مراتب است و اجزای آن قابلیت تعقیب و شناسایی را دارد، همچنین هر رسانه ای دارای محصول نهایی است یعنی مانند یک کارخانه تمام اجزای آن اعم از زیرساختها، نرم افزارها، نیروی انسانی و غیره دست به دست هم می دهند تا یک

1- Information Literacy

2- Zurkowski

3- Emotional Intelligence

تولید و محصول نهایی را با اهداف از پیش تعریف شده تحویل مصرف کننده دهند. محصول نهایی یک رسانه می‌تواند در خدمت تثبیت یک طبقه یا در خدمت قدرت حاکمه باشد؛ طبقه و قدرتی که رهایی‌بخش و آزادی‌بخش نیست. بنابراین چنین محصول نهایی رسانه‌ای نمی‌تواند در خدمت عدالت اجتماعی عمل کند، بلکه در خدمت نیروهایی است که درصدد سلب عدالت اجتماعی هستند. به دیگر زبان می‌توان پرسید که آیا آگاهی و اطلاعاتی که از رسانه‌ها به دست می‌آوریم به صلاح اجتماع هست یا خیر یا اینکه صرفاً در خدمت یک طبقه است. (صبور، ۱۳۹۱: ۲۲)

براساس طرح آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوار در سال ۱۳۹۶، سرانه روزانه حضور ایرانیان در رسانه‌های اجتماعی و پرسه زنی‌های اینترنتی یک ساعت و ۴ دقیقه اعلام شد (که انتظار می‌رود این عدد افزایش یافته باشد). این در حالی است که رئیس وقت مرکز فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت ارشاد در سال ۹۵ اعلام کرد که بررسی‌ها نشان می‌دهد که به صورت میانگین ایرانیها ۵ تا ۹ ساعت در روز در شبکه‌های اجتماعی و پرسه زنی‌های اینترنتی حضور دارند. در همین سال از علاقه ایرانیها به جستجوی «خبر» در فضای مجازی خبر داده بود و اینکه کاربران ایرانی به ترتیب از وبگاههای ارائه‌کننده خبر، تبلیغات، بازی و نرم افزار، شبکه‌های اجتماعی و محتوای آموزشی، استقبال می‌کنند. امروزه با اهداف مختلف آموزشی، اطلاع رسانی، ارتباطی، سرگرمی، کسب و کار، خدمات رسانی، تبلیغی و... از رسانه‌ها و رسانه‌های اجتماعی در بستر وب استفاده می‌شود که با وجود وب و توسعه تعاملات دوسویه گرایش به فضای مجازی افزایش یافته و با از راه رسیدن وب و ایجاد وب فراگیری که همه چیز را به اینترنت و فضای مجازی متصل خواهد کرد، بیش از پیش افزایش خواهد یافت و با اینترنت همه چیز و نقش آفرینی بیشتر هوش مصنوعی، زندگی بشر بر مدار تعامل و تلفیق با فضای مجازی شکل گرفته و ادامه خواهد یافت.

یافته‌های پژوهشگران نشان داده که قطعاً رواج و گسترش بهره‌گیری از پرسه زنی‌های اینترنتی و فضای مجازی آثار منفی خود را نیز دارد، از این جمله تأثیرات آن بر فرهنگ و سبک زندگی و فضای ارتباطی حاکم در بین خانواده‌ها، تأثیرات منفی آن بر جریان اطلاع رسانی و خبررسانی و امکان نشر و باز نشر اخبار گمراه‌کننده و جعلی و سرگردانی مخاطبان در مواجهه با آنها و حتی شکل‌گیری جعل عمیق (از اساس جعلی) به یاری هوش مصنوعی و...، کم‌رنگ شدن روزافزون حریم خصوصی، تأثیرات منفی آن بر نحوه و کیفیت فعالیت کاربران و تلاش برای محبوب شدن به هر قیمت و بعضاً گرایش به اشتراک‌گذاری از شخصی‌ترین لحظات زندگی (گاه با اهداف کسب و کاری و تبلیغاتی) که گاه به لحاظ امنیتی می‌تواند مخاطره‌آمیز باشد و....

یافته‌های پژوهشگران نشان داده از حضور در فضای مجازی و پرسه زنی در وبگاهها هم می‌توان بهره مثبت برد و هم منفی. بخش زیادی از آن بستگی به عملکرد کاربران دارد ولی به هر تقدیر، این حضور، نیازمند صرف زمان برای آن است که به خصوص برای نسل‌های جوانتر، این زمان اختصاص یافته و صرف شده بسیار زیاد است که گاه این مسأله می‌تواند جسم و روح و روان آنها را تهدید کند. حالا هر میزان پیوند و تعامل با این فضا بیشتر باشد، احتمال این آسیب‌ها نیز بیشتر خواهد شد. به عنوان مثال، معادلات حاکم بر بازیها و حس کنجکاوی کاربران، آنها را بعضاً وارد بازیهایی همچون «بازی مریم» (یک بازی به یاری هوش مصنوعی) می‌کند که شب و روز، با دسترسی که این بازی به اطلاعات شخصی بازیکن دارد، زندگی وی را دچار مخاطره می‌کند و گاه رهایی از آنها کار ساده‌ای نیست. (به خصوص که در آینده از اینگونه بازیهای شخصی‌سازی شده و پیچیده در زندگی مان بیشتر خواهیم دید.) یاراحمدی و همکاران در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی کرمانشاه نشان داد که بین میزان ماهیت و گسترده اطلاعات

مورد نیاز و توانایی دستیابی به شکل اطلاعات به شکل اطلاعات و توانایی ارزیابی منتقدان و توانایی استفاده اطلاعات به منظور خاص و مسایل اقتصادی و اجتماعی و همچنین رشته تحصیلی با هوش هیجانی ارتباط معنی دار وجود داشت ولی بین جنسیت و ارتباط سواد اطلاعاتی با پرسه زنی اینترنتی با هوش هیجانی ارتباط معنی داری یافت نشد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی

هوش هیجانی در رابطه ی بین سواد رسانه ای با پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی نقش میانجی دارد.

فرضیه های فرعی

- ۱- بین هوش هیجانی و سواد رسانه ای دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.
- ۲- بین هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.
- ۳- بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.
- ۴- بین سواد رسانه ای و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.
- ۵- بین پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.
۶. بین سواد رسانه ای و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

مفاهیم و مبانی نظری

در پیشینه تحقیقات داخلی صبور اسماعیلی، (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه ای نشان داد. یافته‌های حاصل نشان دهنده این است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی، بین هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت تحصیلی و بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. از نتایج بدست آمده پژوهش حاضر می‌توان در قالب بسته‌های آموزشی به منظور استفاده مشاوران مدرسه و همچنین کادر آموزشی به جهت ارتقاء عملکرد و موفقیت دانش‌آموزان استفاده نمود و اطلاعات آن را در اختیار دانش‌آموزان و خانواده های آن‌ها قرار داد. تقی زاده و کیا (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان نیازسنجی برنامه آموزش سواد رسانه ای در مدارس سواد رسانه ای، مهارتی حیاتی برای زیستن در عصر کنونی است. در این مقاله، ضرورت، اهداف، محتوا، شیوه اجرا، تدریس، ارزشیابی و محدودیت های ورود آموزش سواد رسانه ای به مدارس کشور با روش مطالعه کتابخانه ای، اسنادی و دلفی از دیدگاه صاحب نظران بررسی شده است. یافته ها نشان داد بومی سازی و ورود آموزش سواد رسانه ای به مدارس، منجر به توانمند سازی دانش آموزان در استفاده بخردانه از رسانه ها، حفظ و تقویت هویت و

فرهنگ ایرانی اسلامی خواهد شد. اجرای آزمایشی دوره های آموزشی، ارزشیابی توصیفی، تدوین محتوا و ارائه به شکل تلفیق با متون درسی در دوره ابتدایی و ارائه کتاب مستقل در دوره متوسطه از دیگر یافته ها است. همچنین محتوا باید به شناخت انواع رسانه ها، تولید، ارزیابی و تحلیل انتقادی متون رسانه ای، توجه کند. نتایج نشان داد، بهره مندی دانش آموزان از آموزش سواد رسانه ای و مزایای آن، ضروری است. محمدیان و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی تحت عنوان بررسی رفتارهای پرسه زنی اینترنت (پرسه زنی اینترنتی) و ارتباط آن با مشخصات دموگرافیک دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه در سال تحصیلی ۹۷، هدف بررسی رفتارهای پرسه زنی اینترنتی پرسه زنی اینترنتی و ارتباط آن با مشخصات دموگرافیک در میان دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه انجام گردید. با توجه به یافته های پژوهش، می توان نتیجه گرفت که پرسه زنی سایبری دانشجویان نگرانی اساسی نظام های آموزشی است که می تواند منجر به کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان شود. به نظر می رسد مهم ترین اقدام سیاست گذاری و عرضه آموزش های لازم در حوزه رفتار شهروندی سایبری به دانشجویان است. لذا اقداماتی از قبیل آموزش صحیح استفاده از اینترنت، افزایش اطلاعات والدین و دانشجویان نسبت به اینترنت ضروری می باشد.

و در پیشینه تحقیقات خارجی: فردریک سون و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان تفاوت های فردی در رابطه سواد اطلاعاتی و موفقیت تحصیلی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که تفاوت های فردی در رابطه سواد اطلاعاتی و موفقیت تحصیلی نقش مهمی ایفا می کند و بستر اصلی موفقیت تحصیلی را سواد رسانه ای فردی مشخص می کند و با هم همپوشانی دارد. استینهارد و دولبیر^۴ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان رویکرد های علمی نسبت به تحلیل پرسه زنی در وبلاگ های اینترنتی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان مدرسه اقتصادی در لندن دریافتند که پرسه زنی در وبلاگ های اینترنتی با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت دارد و باعث کاهش راهبردهای مؤثرتر، در کیفیت تحصیلی افراد می شود. پن و همکاران^۵ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان تاثیر هوش هیجانی بر تاب آوری و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آلبرتا (کانادا) عنوان نمودند هوش هیجانی بر تاب آوری و عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است به عبارت دیگر، افرادی که قادر به شناسایی نظم، انسجام و هدف در زندگی خود هستند و همچنین توانایی پیگیری و دستیابی به اهداف خود را دارند، تاب آوری بیشتری در شرایط دشوار زندگی، از خود نشان می دهند و عملکرد تحصیلی آنان نیز بهتر است.

ناکاشیما و کاندای^۶ (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان رابطه پرسه زنی اینترنتی بر افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه لت بریج کانادا عنوان نمودند که یکی از عوامل تأثیرگذار در افزایش افت تحصیلی پرسه زنی در وبگاه های اینترنتی است که در این شرایط وقت یادگیرنده در این راستا به هدر رفته و فرایند تحصیل به خوبی انجام نمی شود در نتیجه باید پرسه زنی ها مدیریت شوند.

^۴- Stainhart & Dolbeir

^۵- Pan & et al

^۶- Nakashima & Canda

مفهوم هوش هیجانی

مایر و سالووی (۱۹۹۰) بعد از مطرح کردن مفهوم هوش هیجانی آن را این چنین تعریف کردند، توانایی ارزیابی، بیان، تنظیم هیجانات خود و دیگران و استفاده کارآمد از عواطف است (پتريدز و فورنهام، ۲۰۰۳).

گلمن (۱۹۹۵)، ترجمه پارسا، (۱۳۸۲) نیز به عنوان یکی از کسانی که در معرفی هوش هیجانی نقش بسیار مهمی ایفا کرده، آن را مهارتهایی می‌داند، که دارنده آن می‌تواند از طریق خود آگاهی، روحیات خود را کنترل کند، از طریق خود کنترلی آن را بهبود بخشد، از طریق همدلی تاثیر آن را درک کند و از طریق مدیریت روابط به شیوهایی رفتار کند که بر روحیه خود و دیگران به صورت مثبت تاثیر بگذارد. همان طور که دیدیم گلمن هوش هیجانی را مشتمل بر شناخت احساسات می‌داند و استفاده از آن را برای اتخاذ تصمیم‌های درست در زندگی لازم می‌داند هم چنین معتقد است که هوش هیجانی یک نوع توانایی مهار خلق و خوی و حالات روانی است.

اساس زیست شناختی هوش هیجانی

مغز انسان حدوداً از ۱۳۵۰ گرم وزن و میلیاردها یاخته عصبی و مایع مغزی تشکیل شده است. این تعداد در هسته مرکزی دو نیمکره مغز و در دستگاه کناری جاری داده شده است هسته مرکزی شامل مخچه، تالاموس، هیپوتالاموس و تشکیلات شبکه‌ای است که هر کدام بخش‌هایی از اعمال و رفتارهای انسان را کنترل یا تنظیم می‌کند. دستگاه کناری که در بحث هوش هیجانی از اهمیت خاصی برخوردار است از دو بخش اساسی تشکیل شده است که عبارتند از هیپوکامپ و آمیگدال. هیپوکامپ در یادگیری و به یادسپاری وقایع و رخدادها نقش اساسی ایفاء می‌کند، به طوری که هر گاه این بخش از مغز آسیب ببیند یادگیری مطالب جدیدی با مشکل مواجه می‌شود هر چند حافظه مربوط به رویدادهای قبلی دست نخورده باقی می‌ماند آمیگدال نیز بخشی از دستگاه کناری است که مرکز اصلی رفتارهای هیجانی محسوب می‌شود چرا که هر گاه این بخش از مغز آسیب ببیند، ارگانیزم در برابر تحریک هیجانات رفتار نامناسبی را از خود بروز می‌دهد (اتکینسون و همکاران، ۱۹۹۶ ترجمه براهنی و همکاران، ۱۳۹۷).

مفهوم سواد رسانه‌ای

سواد رسانه‌ای^۷ در یک تعریف بسیار کلی عبارت است از یک نوع درک متکی بر مهارت که براساس آن می‌توان انواع رسانه‌ها و انواع تولیدات آن‌ها را شناخت و از یکدیگر تفکیک و شناسایی کرد. این درک به چه کاری می‌آید؟ به زبان ساده، سواد رسانه‌ای مثل یک رژیم غذایی است که هوشمندانه مراقب است که چه موادی مناسب هستند و چه موادی مضر؛ چه چیزی را باید مصرف کرد و چه چیزی را نه و یا این که میزان مصرف هر ماده بر چه مبنایی باید استوار باشد. سواد رسانه‌ای می‌تواند به مخاطبان رسانه‌ها بیاموزد که از حالت انفعالی و مصرفی خارج شده و به معادله متقابل و فعالانه‌ای وارد شوند که در نهایت به نفع خود آنان باشد. به دیگر سخن، سواد رسانه‌ای کمک می‌کند تا از سفره‌ی رسانه‌ها به گونه‌ای هوشمندانه و مفید بهره‌مند شویم. (کاروثر، ۱۳۸۱)

Formatted: Font (Default) MRT_S smooth Light, ۱۲ pt.
Complex Script Font: B Nazanin, ۱۲ pt

7 - Media Literacy

ضرورت سواد رسانه ای و اهمیت آن در رسانه جمعی

در اینجا باید تا حدودی مشخص شده باشد که چرا به سواد رسانه‌ای نیاز داریم. امروز در دنیایی زندگی می‌کنیم که خواه ناخواه در شرایط اشباع رسانه‌ای قرار داریم. فضای پیرامون ما سرشار از اطلاعات است. «به عنوان مثال وقتی تلفن همراه یک نفر به صدا درمی‌آید، این اطلاعات موجود در فضا است که پل ارتباطی او با تماس‌گیرنده شده؛ یا زمانی که یک مودم^۸ می‌تواند افراد را به جهان بی‌انتهای اینترنت بکشاند، نشانه‌ای دیگر است از همین شرایط حاکمیت اشباع رسانه‌ای بر جهان؛ و یا حالا که میلیون‌ها روزنامه و مجله و کتاب و خبرگزاری و شبکه تلویزیونی بر زمین و زمان می‌بارد، همه نیاز دارند به این‌که در برابر چنین فضایی، چتری بر سر بگیرند و از یک رژیم مصرف ارتباطی استفاده کنند. همه نیاز دارند به این‌که در انتخاب‌هایشان بیشتر دقت کنند، درست مانند آنچه مردم در مورد تغذیه‌ی خودشان عمل می‌کنند. چون مردم اکنون باسوادتر شده‌اند، مراقب هستند که در غذایی که مصرف می‌کنند چقدر کلسترول، ویتامین و یا مواد دیگر باید باشد؛ در فضای رسانه‌ای هم باید دانست چه مقدار باید در معرض رسانه‌های مختلف اعم از دیداری، شنیداری و نوشتاری بود و چه چیزهایی را از آن‌ها برداشت. (شاه محمدی، ۱۳۹۶) زمانی که در بزرگراه‌های اطلاعاتی حرکت می‌کنید، سواد رسانه‌ای می‌تواند به شما بگوید چه مقدار از وقت تان را در چه سایت‌هایی - اعم از شناخته شده و ناشناخته - و چه مقدار از آن را فرضاً در چت‌روم‌ها بگذرانید. بنابراین می‌توان گفت که «ضرورت و هدف سواد رسانه‌ای در نخستین گام‌های خود، تنظیم یک رابطه‌ی منطقی و مبتنی بر هزینه-فایده با رسانه‌ها است. به این معنا که در برابر رسانه‌ها چه چیزهایی را از دست می‌دهیم و چه چیزهایی را به دست می‌آوریم؟ و باز به عبارت بهتر، در مقابل زمان و هزینه‌ای که صرف می‌کنیم، در نهایت چه منافع به دست می‌آوریم؟ بنابراین یکی از اهداف و ضرورت‌های اصلی سواد رسانه‌ای این است که استفاده مبتنی بر آگاهی و با فایده از سپهر اطلاعات را تأمین کند.» (شکرخواه، ۱۳۹۸: ۳۴۴)

پرسه زنی اینترنتی استفاده غیر صحیح از فضای مجازی

فضای مجازی اینترنت روی کاربران بسیار تأثیر می‌گذارد و می‌تواند سبب تغییر سبک و سیاق فرهنگی، افزایش میل بزه کاری و سردرگمی هویت جوانان شود که عمده‌ترین کاربران اینترنت را تشکیل می‌دهند. استفاده نادرست از اینترنت در افزایش جرم‌هایی مانند اعتیاد، خودکشی و طلاق تأثیرگذار است و سبب افزایش آمار آسیب‌های اجتماعی می‌شود. برقراری روابط غیراخلاقی در چت روم‌ها و مکاتبه‌های انحرافی باعث گمراهی و بروز ناهنجاری‌های اجتماعی می‌شوند. از آنجاکه در کشور برای ورود به اینترنت بسترسازی فرهنگی و فکری مناسبی انجام نشده، استفاده از اینترنت در افزایش آسیب‌های اجتماعی تأثیرگذار است. همچنین استفاده نادرست از اینترنت مشکل روحی و روانی را در پی دارد. استفاده پایش نشده از رایانه و اینترنت افراد را در معرض خطر قرار می‌دهد و اثر منفی بر تکامل فیزیکی و اجتماعی و روانی خواهد داشت. مشکل‌هایی مانند چاقی، ناتوانی در ایجاد ارتباط عاطفی در خانواده، اختلال در بینایی، افسردگی، کاهش سلامت روانی و انزوایی، افرادی را که بیش از حد از اینترنت استفاده می‌کنند، تهدید می‌نمایند.

افرادی که زمان بسیاری در روز را به استفاده از اینترنت اختصاص می‌دهند کمتر برای دوستان و خانواده وقت می‌گذرانند و در نهایت بیشتر احساس تنهایی می‌کنند.

⁸ - Modem

آشنایی با این فناوری و آموزش در زمینه استفاده درست از اینترنت و نیز دادن آگاهی‌های لازم در این زمینه به افراد می‌تواند اثر منفی استفاده از اینترنت را تا حد زیادی کاهش دهد و با درک واقعیت‌ها و آموزش منطقی و اصولی صحیح از این فناوری می‌تواند باعث کاهش گسترش علوم و اطلاعات شود و زمینه رشد را فراهم کند. این روزها با گسترش ارتباطات در فضای مجازی، روابط بین اعضای خانواده به سردی می‌گراید. سردی روابط خانوادگی را می‌توان به دلیل تجربیات زیستی متفاوت بین اعضای خانواده دانست.

والدین و فرزندان کمتر در فضاهای مشترک فیزیکی و عاطفی و اطلاعاتی و تفریحی واقعی، خاطره‌هایی مشترک را باهم تجربه می‌کنند.

اشتراک عاطفی و فکری و اطلاعاتی به تفاوت در منظر و دیدگاه آن دامن می‌زند و در نتیجه هرکدام از این دو، زندگی را از دید خود تفسیر و چه بسا مسیری متفاوت طی می‌کند.

ایجاد سوء تفاهم و سرد شدن روابط زوجین، طلاق و افزایش آن نیز از تبعات منفی شبکه‌های مجازی است. نیاز به ارتباط، گفتگو، تعامل و تبادل اطلاعات یکی از نیازهای اساسی نوع بشر است.

گفتگو مهم‌ترین مهارت در تحکیم بنیان و ایجاد فضای گرم در خانواده‌ها و فرصتی است تا افراد علاقه‌ها، صمیمیت و کدورت‌های خود را ابراز کنند و فاصله بین یکدیگر را کاهش دهند.

خانواده‌های مستحکم است که اعضای آن گفتگو باهم را دوست داشته باشند و از هم‌نشینی باهم لذت ببرند. در چنین خانواده‌هایی اعضا کمترین تنش را در فضای خانه باهم دارند و در نهایت فرزندان موفق‌تری تربیت می‌کنند.

اما در سایه تحول‌های اجتماعی در جامعه در حال گذار ما، به چندین دلیل از جمله اشتغال والدین به امور خارج از منزل، حضور کمتر افراد خانواده در کنار یکدیگر و اینکه کمتر می‌تواند برای تعامل رودررو با یکدیگر وقت بگذارند، مسیرهای جبران این نیاز به سمت مجازی شدن پیش می‌روند.

سامانه‌های جدید ارتباطی (شبکه‌های اجتماعی مجازی) آسانتر، ارزانتر و در دسترس‌تر هستند و به همین دلیل استفاده از این فناوری‌های جدید برای کاربران جذابتر است و کمبود ارتباط میان فردی در جامعه به‌راحتی به‌وسیله این سامانه‌ها جبران می‌شود (غلامی، ۱۳۹۸).

عملکرد تحصیلی

یکی از نظام‌های مهم و مؤثر در جهان امروز و آینده، نظام آموزش و پرورش هر ک شور است. محور اصلی آن انسان است و تعلیم و تربیت وی. نظامی که از یک سو تربیت انسانهای سالم، مؤمن متعادل را برعهده دارد و از سوی دیگر به تربیت و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز جامعه می‌پردازد. در این نهاد گسترده و عظیم، امروزه میلیون‌ها کودک، نوجوان و حتی بزرگسال، بهترین دوران حیات خود را در فضای مدارس و دانشگاه‌ها به یادگیری و یاددهی می‌گذرانند (استادان طرح جامع خانواده، ۱۳۹۷). هر نظام آموزشی پرورشی به جهت حصول بهترین نتایج و رفع کمبودها و موانع در سراسر فرایندهای آموزشی و پرورشی و استفاده بهینه از دروندادها، همواره مورد ارزیابی متخصصان مربوطه قرار می‌گیرد، و در نهایت محصول نظام‌های تربیتی نیز دانش‌آموختگانی هستند که واجد برخی از ویژگی‌ها شده‌اند. عملکرد تحصیلی می‌تواند یکی از مهم‌ترین و عینی‌ترین معیارها برای بررسی و ارزیابی کارایی و اثربخشی نظام‌های آموزشی و پرورشی باشد (مهرفروز، ۱۳۹۹). چرا که مهم‌ترین و اصلی‌ترین نشانه موفقیت سیستم تعلیم و تربیت در وصول به مقصود (اهداف)، عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است. کودک با

کسب موفقیت تحصیلی و عملکرد بالامورد تأیید و پذیرش والدین، معلمین و همسالان قرار می‌گیرد و عزت نفس او زیادتیر می‌شود و احساس کفایت و لیاقت می‌کند. و در صورت شکست در امر تحصیل، در توانایی و کفایت خود شک می‌کند و در مقایسه با دانش‌آموزان موفق احساس بی‌کفایتی، بی‌لیاقتی و حقارت می‌کند و از ادامه تحصیل و یادگیری باز می‌ماند (توکلی، ۱۴۰۱).

بنابراین، موفقیت تحصیلی نه تنها برای دانش‌آموزان بلکه برای خانواده، نظام آموزش و پرورش رهنایت جامعه امری مهم و حیاتی است و توجه به این امر لازم و ضروری است. در ادامه به بیان تعاریف و معیارهای عملکرد تحصیلی خواهیم پرداخت.

تحلیل عملکرد تحصیلی

در مورد عملکرد تحصیلی تعاریف گوناگونی وجود دارد که به شرح آنها می‌پردازیم. جانسن ۲۰۰۴ به نقل از جوهان. (۲۰۰۵) عملکرد تحصیلی را چنین تعریف کرده است: توانایی‌های به هم پیوسته شناختی که یادگیرنده را قادر می‌سازد تا بر اطلاعات تحصیلی بر اساس معیار داده شده تسلط یابد برای این که توانایی لازم را برای سال بعد کسب کند.

عملکرد تحصیلی عبارت است از موفقیت دانش‌آموزان در یک یا چند موضوع درسی (مثل: درک، فهم خواندن یا محاسبه ریاضی)، چنین پیشرفت‌هایی توسط آزمونهای میزان شده تحصیلی اندازه گیری می‌شوند. هم‌چنین این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آن طور که در کار مدرسه ارزیابی شود دلالت دارد (ماهر، ۱۹۷۶؛ به نقل از دودانگه، ۱۴۰۱). عملکرد تحصیلی به جلوه‌های (نمایی) از جایگاه تحصیلی دانش‌آموزان اشاره دارد که این جلوه ممکن است بیانگر نمره‌های برای یک دوره، میانگین نمرات در دوره‌های مربوط به یک موضوع یا میانگین نمرات دوره‌های مختلف باشد، برای عملکرد تحصیلی می‌توان ملاکهای گوناگونی در نظر گرفت که م‌شهورترین آنها «میانگین نمرات کلاس» می‌باشد (پالسون، ۲، ۱۹۹۴؛ به نقل از مهرافروز، ۱۳۹۹). از عملکرد تحصیلی، به عنوان یکی از شاخص‌های پیشرفت در نظام آموزش و پرورش مفهوم «انجام تکالیف و موفقیت دانش‌آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص یا موفقیت دانش‌آموزان در امر یادگیری مطالب درسی مستفاد می‌شود. شعاری نژاد (۱۳۷۵)، نیز در تعریف عملکرد تحصیلی تحصیلی چنین می‌نویسد: معلومات یا مهارت‌های اکتسابی عمومی یا خصوصی در موضوعهای درسی که معمولاً به وسیله آزمایش‌ها یا نشانه‌هایی ویا هر دو، که معلمان برای دانش‌آموزان وضع می‌کنند، اندازه گیری می‌شود.

معیارهای عملکرد تحصیلی

در مورد معیارهای عملکرد تحصیلی باید گفت که عملکرد تحصیلی از راههای مختلف و با معیارهای متفاوت مشخص می‌شود، یکی از این معیارها معدل دانش‌آموز در یک نیم سال تحصیلی و یا محاسبه معدل یک سال وی است. معیار دیگر مشخص کردن عملکرد تحصیلی، محاسبه نمرات دانش‌آموزان در یک درس است، مثلاً درس ریاضی یا علوم. شیوه ی دیگر، استفاده از مجموع نمرات دروس یک سال می‌باشد و معیار آخر تعیین عملکرد تحصیلی در طی چند سال و یا یک دوره تحصیلی است (فراهانی، ۱۹۹۴؛ به نقل از دودانگه، ۱۴۰۱). اگر یک نمره از یک دوره تحصیلی، یا میانگینی از یک گروه از دروس مختلف در حیطه موضوعی خاص، یا میانگینی از دوره‌های مختلف تحصیلی، ملاکی برای عملکرد تحصیلی باشد این ملاکها مسائل یا مشکلات تشخیصی را به دنبال خواهند داشت. مثلاً کاربرد یک نمره واحد از یک دوره تحصیلی ویژه دارای روایی و پایایی

کم‌تری است، تا نمره‌های که براساس ترکیب چندین نمره به دست می‌آید. کاربرد نمره‌های به دست آمده از دوره‌های مختلف تحصیلی در موضوعات مختلف نیز به منظور به دست آوردن معدل نمرات کلاس‌های دسوار و پیچیده است. زیرا این گونه نمرات شامل نمراتی است که از دوره‌ها و رشته‌های تحصیلی متفاوت به دست آمده و در یک مقیاس واحد ترکیب شده‌اند. در صورتی که هر یک از دانش‌آموزان می‌توانند سطوح متفاوتی از پیشرفت را در هر موضوع داشته باشند (پالسون، ۱۹۹۴؛ به نقل از مهرافروز، ۱۳۹۹).

به نظر می‌رسد که پذیرش یک مقیاس چند بعدی از عملکرد تحصیلی به جای مقیاسی یک بعدی از عملکرد تحصیلی مفیدتر است. این بدین دلیل است که میانگین نمرات کلاس برای هر مجموعه از دوره‌های تحصیلی، پیش‌بینی‌کننده بهتری از عملکرد تحصیلی می‌باشد تا ترکیب مجموعه‌ای از دروس متفاوت تحصیلی در یک مقیاس واحد. به هر حال می‌توان مقیاس‌های پیشرفت یک فرد را در یک حیطه خاص مانند ریاضیات، علوم، تاریخ و ادبیات و غیره تحت عنوان معدل کلاسی ویژه طبقه‌بندی کرد درحالی که مقیاس‌های معدل کلاسی عمومی به پی‌شرفت فرد در همه موضوعات اشاره می‌کند. از طریق انتخاب یک مقیاس معدل کلاسی ویژه این امکان وجود دارد که عملکرد تحصیلی هر فرد را در یک گروه ویژه از موضوعات مربوط تعیین کرد، ولی زمانی که معدل کلاسی عمومی به کار برده می‌شود، امکان پیگیری پیشرفت فرد در حیطه‌های موضوعی مختلف وجود ندارد. خلاصه این که میانگین نمرات کلاسی، ملاکی رایج برای اندازه‌گیری عملکرد تحصیلی می‌باشد (فراهانی، ۱۹۹۴؛ به نقل از مهرافروز، ۱۳۹۹).

نوع روش

روش اجرای این پژوهش توصیفی - پیمایشی می‌باشد.

جامعه آماری شامل دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی که تعداد آنها ۴۲۱ نفر به نحوی که ۲۰۳ نفر پسر و ۲۱۸ نفر دختر می‌باشد.

نمونه آماری: براساس محاسبات فرمول کوکران تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری محاسبه گردید که پرسشنامه در بین آنها توزیع شد.

روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی بوده به نحوی که همه دانش‌آموزان شانس مساوی برای انتخاب شدن داشته باشند.

ابزار گردآوری اطلاعات

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است که پرسشنامه استاندارد شامل پرسشنامه هوش هیجانی پرسشنامه هوش هیجانی بارآن (BAR-ON-EQ) دارای ۵ مولفه اصلی و ۱۵ زیر مجموعه و پرسشنامه سواد رسانه ای (پرسشنامه استاندارد محقق ساخته سواد رسانه ای (فلسفی، ۱۳۹۳). پرسشنامه استاندارد سواد رسانه ای دارای ۲۰ سوال بوده که توسط فلسفی در سال ۱۳۹۳ طراحی و اجرا شده است) و پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی (پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی - اسکيو ۲۰۱۲) دارای ۱۴ سوال و سه مولفه)) و پرسشنامه عملکرد تحصیلی (پرسشنامه عملکرد تحصیلی توسط فام و تیلور در سال ۱۹۹۹ ساخته شد و دارای ۴۸ سوال در ۵ مولفه بوده و هدف آن ارزیابی عملکرد تحصیلی از حوزه‌های مختلف (خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش) می‌باشد. با استفاده از طیف لیکرت (هیچ تا خیلی زیاد) نمره گذاری شده است و الفای کرونباخ کل پرسشنامه به دست آمده ۰/۷۴ است) می‌باشد.

تعاریف مفهومی و عملیاتی

تعاریف مفهومی

هوش هیجانی^۹

با وجود آن که مفهوم هوش از جمله مفاهیمی است که از گذشته تا حال مورد توجه بوده است، اما نکته ی مهم این است که در واقع از آغاز مطالعه ی هوش غالباً بر جنبه های شناختی آن نظیر حافظه، حل مسئله و تفکر تأکید شده است؛ در حالی که امروزه نه تنها جنبه های غیرشناختی هوش مثل توانایی های عاطفی، هیجانی، شخصی و اجتماعی مورد توجه اند، بلکه در پیش بینی توانایی فرد برای موفقیت و سازگاری در زندگی نیز مورد اهمیت واقع شده اند. تحولات عظیمی که در حوزه های هوش و هیجان رخ داده دیدگاه های سنتی را زیر سؤال برده و بر ارتباط نزدیک و در هم تنیده هوش و هیجان تأکید نموده است (مایر و سالووی، ۱۹۹۷).

یکی از مهمترین مفاهیم تلفیق دهنده ی جنبه های شناختی، مانند تفکر؛ و غیرشناختی، مانند هیجان؛ هوش هیجانی^{۱۰} است. به باور بسیاری از صاحب نظران هوش هیجانی یکی از جدیدترین تحولات و ابداعات بشری در درک رابطه بین تفکر و هیجان است (ونگ و لائو، ۲۰۲۲). از پیشگامان این تحولات در حوزه هوش می توان به گاردنر^{۱۲} (۱۹۸۳) اشاره کرد و در حوزه هیجان از کشفیات ژوزف لی دوکس نام برد. اما اوج این تحولات به مطرح شدن مفهوم هوش هیجانی^{۱۳} توسط سالووی^{۱۴} مایر^{۱۵} (۱۹۹۰)، برمی گردد که آشکارا بر در هم تنیدگی هوش و هیجان تأکید می کنند از نظر آنها هوش هیجانی عمدتاً به عنوان توانایی فرد در بازنگری احساسات و هیجان های خود و دیگران، تمیز قابل شدن میان هیجان ها و استفاده از اطلاعات هیجان ها در حل مسئله و نظم بخشی رفتار تعریف می شود. (سالووی و مایر، ۱۹۹۷).

سواد رسانه ای^{۱۶}

سواد رسانه ای نوعی تکنیک عملی و مهارت بسیار ویژه است که در عصر حاضر یکی از مهمترین آموزش ها در جهان تلقی می شود. سواد رسانه ای به فرد این توانایی را می دهد که تحلیل مناسبی از مطالب منتشر شده در انواع شبکه های رسانه ای را داشته باشد.

روزانه مطالب بسیار زیادی در حوزه های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و یا حتی اخبار مربوط به افراد مشهور و بازیگران در طول روز انتشار می یابد که برخی از آنها شایعات فاحشی هستند و واقعیت ندارند. در سال های اخیر به وفور شاهد این موضوع بوده ایم که بسیاری از صحبت های افراد در شبکه های رسانه ای دچار تحریف می شود و با کم و زیاد کردن و منقطع کردن این سخنان مفهوم کلی مطلب و خبر کاملاً عوض می شود.

به اعتقاد اکثر تحلیل گران و کارشناسان حوزه رسانه، برخورد هدف مند با رسانه از جمله دلایل بالا رفتن سطح آگاهی در تمامی اقشار جامعه به عنوان مخاطبین رسانه می باشد که می تواند منجر به ایجاد ارتباطات دوسویه و مشارکت جویانه با رسانه ها از

⁹ Emotional Intelligence

¹⁰ Emotional Intelligence

¹¹ Wong & Law

¹² Gardner.h

¹³ Emotional intelligence

¹⁴ Salovey

¹⁵ Mayer

¹⁶ media literacy

یک سو و تقویت ساختارهای دموکراتیک جامعه در راستای مباحث نقد، مشارکت فعالانه در حوزه رسانه در بین شهروندان باشد. بنابراین آنچه در «سواد رسانه‌ای» می‌تواند مطرح باشد، آموزش مهارت‌های لازم برای برقراری ارتباطی متفکرانه و آگاهانه با رسانه‌ها و در عین حال به وجود آوردن نگاهی دقیق، نقاد و تحلیلی به پیام‌های رسانه‌ای (مکتوب، دیداری و شنیداری) می‌باشد. (توسلی، ۱۳۹۶: ۱۷۷)

پرسه زنی اینترنتی

سایبرلوفینگ^{۱۷} یا پرسه زنی اینترنتی به اقدامات کارکنانی گفته می‌شود که در حالی که تظاهر به کار کردن می‌کنند، از اینترنت محل کار برای استفاده‌ی شخصی خود استفاده می‌کنند. این پدیده معمولاً در همه‌ی دفاتر مشاهده می‌شود.

عملکرد تحصیلی

عملکرد تحصیلی، عبارت است از کلیه فعالیت‌ها و تلاش‌هایی که یک فرد در جهت کسب علوم و دانش و گذراندن پایه‌ها و مقاطع تحصیلی مختلف در مراکز آموزشی از خود نشان می‌دهد. عملکرد تحصیلی عبارتست از درجه و میزان موفقیت فرد در امتحانات پایان ترم تحصیلی مدارس که از نمره صفر تا بیست تعیین می‌گردد (مارتین وهمکاران^{۱۸}، ۲۰۱۶)

تعاریف عملیاتی

هوش هیجانی: پرسشنامه هوش هیجانی بارآن (BAR-ON-EQ) دارای ۵ مولفه اصلی و ۱۵ زیر مجموعه می‌باشد که در مقیاس رتبه‌ای سنجش و اندازه‌گیری می‌شود.

پرسشنامه استاندارد سواد رسانه‌ای دارای ۲۰ سوال بوده که توسط فلسفی در سال ۱۳۹۳ طراحی و اجرا شده است.

پرسه زنی اینترنتی: (پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی - اسکيو ۲۰۱۲) دارای ۱۴ سوال و سه مولفه می‌باشد.

عملکرد تحصیلی: پرسشنامه عملکرد تحصیلی توسط فام و تیلور در سال ۱۹۹۹ ساخته شد و دارای ۴۸ سوال در ۵ مولفه بوده و هدف آن ارزیابی عملکرد تحصیلی از حوزه‌های مختلف (خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش) می‌باشد. با استفاده از طیف لیکرت (هیچ تا خیلی زیاد) نمره گذاری شده است می‌باشد.

د: روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این تحقیق دو دسته آزمون توصیفی (شامل فراوانی، درصد و انحراف معیار داده‌ها) و آزمون استنباطی با استفاده از نرم افزار آماری SPSS 26 شامل آزمون رگرسیون و تحلیل همبستگی پیرسون با هدف بررسی فرضیات انجام گردید.

¹⁷. Cyberloafing

¹⁸. Martin et al

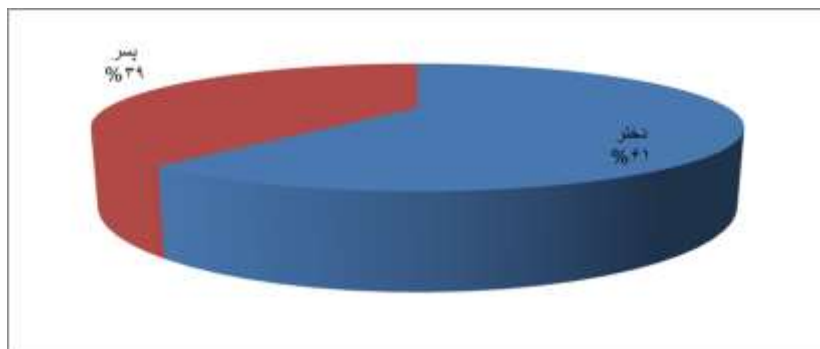
تجزیه و تحلیل داده های آماری

یافته های توصیفی

جدول ۱- توزیع فراوانی جنسیت پاسخگویان

شاخص ها	فراوانی	درصد
دختر	۱۲۲	۶۱.۰
پسر	۷۸	۳۸.۰
تعداد	۲۰۰	۱۰۰.۰

بر اساس یافته های تحقیق ۶۱.۰ پاسخگویان دختر و ۳۸.۰ پسر بوده اند.

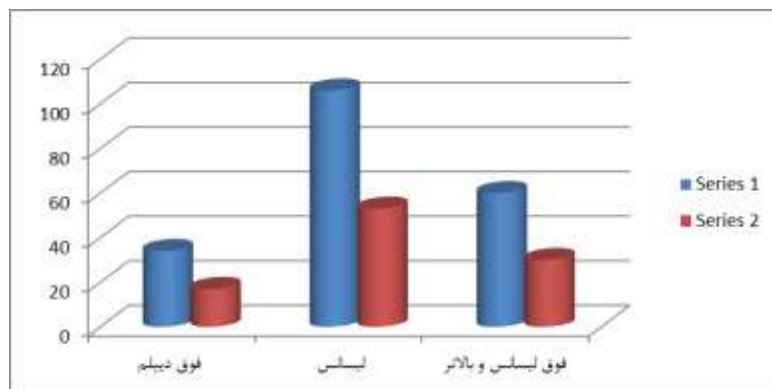

نمودار ۱- توزیع فراوانی جنسیت پاسخگویان

جدول ۲- توزیع فراوانی تحصیلات والدین پاسخگویان

شاخص ها	فراوانی	درصد
فوق دیپلم	۳۴	۱۷.۰
لیسانس	۱۰۶	۵۳.۰
فوق لیسانس و بالاتر	۶۰	۳۰.۰
تعداد	۲۰۰	۱۰۰.۰

بر اساس یافته های تحقیق ۱۷.۰ والدین پاسخگویان فوق دیپلم ۵۳.۰ لیسانس و ۳۰.۰ فوق لیسانس و بالاتر می باشند.

نمودار ۲- توزیع فراوانی تحصیلات والدین پاسخگویان

یافته های آمار استنباطی

در این بخش از پژوهش تحلیل داده ها بر اساس پاسخ به سوالات پژوهش انجام می پذیرد.

بررسی فرض نرمال بودن داده های مربوط به پرسشنامه با استفاده از آزمون کلموگوروف-اسمیرنوف KS

از آن جایی که برای استفاده از تکنیک های آماری مقتضی ابتدا باید مشخص شود که داده های جمع آوری شده از توزیع نرمال برخوردار است یا غیر نرمال، در این مرحله به بررسی نتایج حاصل از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف در مورد هر یک از متغیرها می پردازیم و بر اساس نتایج حاصل، آزمونهای مناسب برای بررسی صحت و سقم فرضیات تحقیق را اتخاذ می نماییم.

داده های متغیر مربوطه دارای توزیع نرمال است: H_0

داده های متغیر مربوطه دارای توزیع نرمال نیست: H_1

جدول شماره (۳) نتیجه آزمون نرمال بودن متغیرها و ابعاد

ابعاد	سطح معنی داری	تایید فرض	نتیجه گیری
هوش هیجانی	۰/۰۳	H_1	نرمال است
عملکرد تحصیلی	۰/۰۱	H_1	نرمال است
پرسه زنی اینترنتی	۰/۰۲	H_1	نرمال است
سواد رسانه ای	۰/۰۲	H_1	نرمال است

از آن جایی که با توجه به نتایج جدول مقدار سطح معنی داری برای تمام ابعاد کوچکتر از مقدار خطای $P/Value=0/05$

است در نتیجه داده ها دارای توزیع نرمال بوده و برای تحلیل آن باید از آزمونهای ناپارامتریک استفاده شود.

فرضیه اول:

۱- بین هوش هیجانی و سواد رسانه ای دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۴ تحلیل رگرسیون هوش هیجانی و سواد رسانه ای دانش آموزان

Sig	t	Beta	B	Std. Error	مقدار F	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
۰/۰۰	۱۳/۹۴۳	-	۴/۴۰۷	۰/۳۱۶	۱/۸۵۱	۰/۳۶	۰/۲۶۰	مقدار ثابت
۰/۰۲	۱/۱۰۹	۰/۱۷۸	-۰/۱۳۸	۰/۱۲۴				هوش هیجانی

نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با ($R=۰/۲۶۰$) است. ضریب تعیین برابر با ($R^2=۰/۳۶$) است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل هوش هیجانی می‌تواند ۲۶ درصد از تغییرات بعد سواد رسانه ای دانش آموزان را پیش-بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل هوش هیجانی با بتای $Beta=۰/۱۷۸$ سهم عمده ای در تبیین سواد رسانه ای دانش آموزان دارد.

فرضیه دوم:

۲- بین هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۵-تحلیل رگرسیون تبیین هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان

Sig	t	Beta	B	Std. Error	مقدار F	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
۰/۰۰	۲۶/۳۵۵	-	۴/۶۶۵	۰/۱۷۷	۰/۱۹	۰/۴۱	۰/۱۳	مقدار ثابت
۰/۰۱	۰/۱۸۹	۰/۲۷۸	۰/۰۱۴	۰/۱۴۱				هوش هیجانی

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با ($R=۰/۱۳$) است. ضریب تعیین برابر با ($R^2=۰/۴۱$) است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل هوش هیجانی می‌تواند ۴۱ درصد از تغییرات بعد پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان را پیش-بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل هوش هیجانی با بتای $Beta=۰/۲۷۸$ سهم عمده ای در تبیین پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان دارد.

۳- بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۶ تحلیل رگرسیون تبیین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم

شهرستان

Sig	t	Beta	B	Std. Error	مقدار F	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
۰/۰۰	۹/۹۶۳	-	۴/۱۲۵	۰/۴۱۴	۰/۱۲	۰/۳۳	۰/۱۸	مقدار ثابت
۰/۰۲	۰/۴۱۵	۰/۱۲۳	۰/۰۱۵	۰/۰۸۹				هوش هیجانی

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با ($R=0/18$) است. ضریب تعیین برابر با ($R^2=0/33$) است که نشان می‌دهد متغیر مستقل هوش هیجانی می‌تواند ۳۳ درصد از تغییرات بعد عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل هوش هیجانی با بتای $Beta=0/123$ سهم عمده‌ای در تبیین عملکرد تحصیلی دارد.

۴- بین سواد رسانه‌ای و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۷ تحلیل رگرسیون تبیین سواد رسانه‌ای و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان

Sig	t	Beta	B	Std. Error	مقدار F	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
0/00	11/188	-	4/068	0/364	0/005	0/12	0/10	مقدار ثابت
0/01	0/071	0/174	0/007	0/096				سواد رسانه‌ای

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با ($R=0/10$) است. ضریب تعیین برابر با ($R^2=0/12$) است که نشان می‌دهد متغیر مستقل سواد رسانه‌ای می‌تواند ۱۲ درصد از تغییرات بعد پرسه زنی اینترنتی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل سواد رسانه‌ای با بتای $Beta=0/174$ سهم عمده‌ای در تبیین پرسه زنی اینترنتی دارد.

۵- بین پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۸ تحلیل رگرسیون تبیین پرسه زنی اینترنتی با عملکرد تحصیلی

Sig	t	Beta	B	Std. Error	مقدار F	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
0/00	9/963	-	4/074	0/501	0/11	0/41	0/28	مقدار ثابت
0/02	0/415	0/312	0/14	0/111				پرسه زنی اینترنتی

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با ($R=0/28$) است. ضریب تعیین برابر با ($R^2=0/41$) است که نشان می‌دهد متغیر مستقل پرسه زنی اینترنتی می‌تواند ۴۱ درصد از تغییرات بعد عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل پرسه زنی اینترنتی با بتای $Beta=0/312$ سهم عمده‌ای در تبیین عملکرد تحصیلی دارد.

۶. بین سواد رسانه ای و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۹ تحلیل رگرسیون تبیین سواد رسانه ای و عملکرد تحصیلی دانش آموزان

Sig	t	Beta	B	Std. Error	F	ضرب تعیین	ضرب همبستگی	
۰/۰۰	۲۶/۳۵۵	-	۴/۶۶۵	۰/۱۷۷	۰/۱۹	۰/۵۱	۰/۴۴	مقدار ثابت
۰/۰۱	۰/۱۸۹	۰/۳۱۶	-۰/۰۱۴	۰/۱۴۱				سواد رسانه ای

نتایج جدول ۴-۳-۵ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=۰/۴۴)$ است. ضریب تعیین برابر با $(R^2=۰/۵۱)$ است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل سواد رسانه ای می‌تواند ۵۱ درصد از تغییرات بعد عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل سواد رسانه ای با بتای $Beta=۰/۳۱۶$ سهم عمده ای در تبیین عملکرد تحصیلی دارد.

نتایج پژوهش

در پژوهش حاضر با هدف تبیین نقش میانجی گر هوش هیجانی در رابطه ی بین سواد رسانه ای با پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی پرداختیم. جامعه آماری شامل دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی که تعداد آنها ۴۲۱ نفر دانش آموز دختر و پسر می باشد و نمونه آماری ۲۰۰ نفر طبق فرمول کوکران بوده و ابزار سنجش پرسشنامه های استاندارد هوش هیجانی بارآن (BAR-ON-EQ) دارای ۵ مولفه اصلی و ۱۵ زیر مجموعه با آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و پرسشنامه سواد رسانه ای (پرسشنامه استاندارد محقق ساخته سواد رسانه ای (فلسفی، ۱۳۹۳). پرسشنامه استاندارد سواد رسانه ای دارای ۲۰ سوال بوده که توسط فلسفی در سال ۱۳۹۳ طراحی و اجرا شده است با آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی (پرسشنامه پرسه زنی اینترنتی - اسکيو ۲۰۱۲) دارای ۱۴ سوال و سه مولفه با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و پرسشنامه عملکرد تحصیلی (پرسشنامه عملکرد تحصیلی توسط فام و تیلور در سال ۱۹۹۹ ساخته شد و دارای ۴۸ سوال در ۵ مولفه بوده و هدف آن ارزیابی عملکرد تحصیلی از حوزه های مختلف (خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش) می باشد و آلفای کرونباخ کل پرسشنامه به دست آمده ۰/۸۴ است) می باشد. که از طریق نرم افزار آماری spss 26 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. یافته های پژوهش نشان دادند که در فرضیه اول بین هوش هیجانی و سواد رسانه ای دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد. به استناد جدول شماره ۴ تحلیل رگرسیون هوش هیجانی و سواد رسانه ای دانش آموزان نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=۰/۲۶۰)$ است. ضریب تعیین برابر با $(R^2=۰/۳۶)$ است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل هوش هیجانی می‌تواند ۲۶ درصد از تغییرات بعد سواد رسانه ای دانش آموزان را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل هوش هیجانی با بتای $Beta=۰/۱۷۸$ سهم عمده ای در تبیین سواد رسانه ای دانش آموزان دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش های پیشین از جمله صبور اسماعیلی، (۱۴۰۲)، تقی زاده و کیا (۱۳۹۳) و فردریک سون و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت و همخوانی دارد.

در بررسی نتایج حاصل از فرضیه دوم باید اذعان کرد بین هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد. به استناد جدول شماره ۵-تحلیل رگرسیون تبیین هوش هیجانی و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=0/13)$ است. ضریب تعیین برابر با $(R^2=0/41)$ است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل هوش هیجانی می‌تواند ۴۱ درصد از تغییرات بعد پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل هوش هیجانی با بتای $Beta=0/278$ سهم عمده ای در تبیین پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش های پیشین از جمله محمدیان و همکاران (۱۳۸۸)، استینهارد و دولبیر (۲۰۱۸) و ناکاشیما و کاندا (۲۰۱۵)، مطابقت و همخوانی دارد.

در بررسی نتایج حاصل از فرضیه سوم بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد. باید اذعان کرد به استناد جدول شماره ۶ تحلیل رگرسیون تبیین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=0/18)$ است. ضریب تعیین برابر با $(R^2=0/33)$ است که نشان می‌دهد متغیر مستقل هوش هیجانی می‌تواند ۳۳ درصد از تغییرات بعد عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل هوش هیجانی با بتای $Beta=0/123$ سهم عمده ای در تبیین عملکرد تحصیلی دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش های پیشین از جمله صبور اسماعیلی، (۱۴۰۲)، تقی زاده و کیا (۱۳۹۳) و ناکاشیما و کاندا^{۱۹} (۲۰۱۵)، مطابقت و همخوانی دارد.

در بررسی نتایج حاصل از فرضیه چهارم بین سواد رسانه ای و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد. باید اذعان کرد به استناد جدول شماره ۷ تحلیل رگرسیون تبیین سواد رسانه ای و پرسه زنی اینترنتی دانش آموزان نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=0/10)$ است. ضریب تعیین برابر با $(R^2=0/12)$ است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل سواد رسانه ای می‌تواند ۱۲ درصد از تغییرات بعد پرسه زنی اینترنتی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل سواد رسانه ای با بتای $Beta=0/174$ سهم عمده ای در تبیین پرسه زنی اینترنتی دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش قاسمی و همکاران (۱۴۰۰) مهریان و رسولی (۱۳۹۹) مطابقت و همخوانی دارد.

در بررسی نتایج حاصل از فرضیه پنجم بین پرسه زنی اینترنتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد. باید اذعان کرد به استناد جدول شماره ۸ تحلیل رگرسیون تبیین پرسه زنی اینترنتی با عملکرد تحصیلی نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=0/28)$ است. ضریب تعیین برابر با $(R^2=0/41)$ است که نشان می‌دهد متغیر مستقل پرسه زنی اینترنتی می‌تواند ۴۱ درصد از تغییرات بعد عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل پرسه زنی اینترنتی با بتای $Beta=0/312$ سهم عمده ای در تبیین عملکرد تحصیلی دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش های پیشین از جمله تقی زاده و کیا (۱۳۹۳) و فردریک سون و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت و همخوانی دارد.

در بررسی نتایج حاصل از ششم بین سواد رسانه ای و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان نورآباد ممسنی رابطه معنادار وجود دارد. باید اذعان کرد به استناد جدول شماره ۹ تحلیل رگرسیون تبیین سواد رسانه ای و عملکرد تحصیلی دانش آموزان نتایج جدول ۴-۳-۵ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برابر با $(R=0/44)$ است. ضریب تعیین

¹⁹- Nakashima & Canda

برابر با $(R^2=0/51)$ است. که نشان می‌دهد متغیر مستقل سواد رسانه ای می‌تواند ۵۱ درصد از تغییرات بعد عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی نماید. بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیر مستقل سواد رسانه ای با بتای $Beta=0/316$ سهم عمده ای در تبیین عملکرد تحصیلی دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های پیشین از جمله رضایی و محمودی، (۱۴۰۲)، شاحسنی و مجاهدی (۱۳۹۳) و فردریک سون و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت و همخوانی دارد.

پیشنهادات

- آموزش سواد رسانه‌ای در مدرسه نیز مانند سایر فرایندهای یاددهی - یادگیری در صورتی موفقیت‌آمیز خواهد بود که بر اساس اصولی مشخص طراحی، اجرا و ارزشیابی شود. در آموزش سواد رسانه‌ای، مواردی از جمله اهداف، محتوا، روش‌های اجرا، سازوکارهای تدریس و ارزشیابی باید متوجه زوایای خاصی باشند و به نحوی سازمان‌دهی گردند که پیامدهای مدنظر را به دنبال داشته باشند. لذا موارد زیر برای تحقق طراحی الگوی سواد رسانه ای مبتنی بر فرهنگ ایرانی اسلامی ضروری است:
- همفکری نهادهای مرتبط با سواد رسانه ای و فرهنگ ایرانی اسلامی جهت تحقق طراحی الگوی سواد رسانه ای. برای این مهم، آموزش و پرورش، حوزه ی علمیه، سازمان تبلیغات اسلامی و ارشاد اسلامی می‌توانند به راهکار مناسبی دست پیدا کنند.
- آموزش سواد رسانه‌ای به والدین و تألیف جزواتی با موضوع سواد رسانه‌ای جهت آموزش والدین دانش‌آموزان و آرایه پرورش‌های علمی در زمینه پرسه زنی اینترنتی و اثرات آن بر عملکرد تحصیلی
- تأکید بر سواد رسانه ای و تعمیم آموزش اجباری به ابتدایی و متوسطه اول و دوم با رعایت شرایط سنی و تاکید بر سند تحول و برگزاری کارگاه‌های آموزش سواد رسانه‌ای برای مدیران، معلمان و مربیان مدارس سراسر کشور با تاکید بر اثرات منفی پرسه زنی های اینترنتی.
- پرورش نیروی انسانی ماهر و متخصص در حوزه ی سواد رسانه ای و آموزش روانشناختی این موضوع.
- آموزش سواد رسانه‌ای از دوران مقطع ابتدایی و تاکید موجد بر نقش پرسه زنی اینترنتی بر عملکرد تحصیلی.
- آموزش سواد رسانه‌ای با روش‌های کمی و کیفی به معلمان و اساتید
- ایجاد مراکز ملی آموزش سواد رسانه‌ای یا مشارکت دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی
- هم‌افزایی و تقویت کارگروه آموزش سواد رسانه‌ای در شورای عالی آموزش و پرورش با حضور اساتید و پژوهشگران حوزه سواد رسانه‌ای
- تشکیل کارگروهی برای مطالعه، تحقیق و شناسایی تجربیات کشورهای پیشرو در امر آموزش سواد رسانه‌ای مثل کانادا، ژاپن و...
- تألیف بسته آموزشی سواد رسانه‌ای متناسب با نیازهای دانش‌آموزان مناطق مختلف کشور
- همی‌کردن بسترهای قانونی کلاس آموزش سواد رسانه‌ای جهت گنجاندن در برنامه‌های درسی مدارس
- برگزاری کارگاه‌های آموزش سواد رسانه‌ای برای مدیران، کارمندان و عوامل تولید محتوا در سازمان صداوسیما

منابع

منابع فارسی:

۱. ارجمندی، غلامرضا، (۱۳۹۵). مهارت های سواد رسانه ای. در کتاب مهارت های زندگی (۱) ویراستار دکتر بهمن زندی، ۶۵-۹۰. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
۲. امیدوار احمد صارمی، علی اکبر (۱۳۸۱) اعتیاد به اینترنت توصیف آسیب شناسی پیشگیری درمان و مقیاس های سنجش اختلال اعتیاد به اینترنت انتشارات تمرین چاپ دوم مشهد.
۳. اهنگر زاده رضایی، سهیلا، مرادی، یاسر (۱۳۹۴). بررسی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱. مجله دانشکده پزشکی و پرستاری ارومیه، ۱۳ (۱۵).
۴. آونز، رابرت جی. (۱۳۹۲). رفتار سازمانی در آموزش و پرورش ترجمه قربانعلی سلیمی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
۵. باکینگهام، دیوید؛ (۱۳۹۹). آموزش رسانه ای، ترجمه حسین سرافراز، چاپ اول، تهران: ناشر دانشگاه امام صادق (ع)
۶. براون، جیمز ای (۱۳۹۸). رویکردهای سواد رسانه ای. ترجمه پیروز ایزدی. سال هفدهم. شماره چهارم، سایت مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی .
۷. بصیریان جهرمی، حسین و بصیریان جهرمی، رضا (۱۳۹۵). " درآمدی بر سواد رسانه‌ای و تفکر انتقادی. فصلنامه رسانه سایت ارتباطات- مدیریت رسانه
۸. بصیریان جهرمی، حسین، و رضا بصیریان جهرمی. (۱۳۹۸). درآمدی به سواد رسانه ای و تفکر انتقادی. سال هفدهم. شماره چهارم، سایت مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی . www.noormags.com.
۹. بیابان نورد، علیرضا (۱۳۹۳). انقلاب اطلاعات و مجازی سازی، فرصتها و چالشها با مروری بر وضعیت پدیده اینترنت در ایران، تهران، انتشارات معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه پاسداران.
۱۰. بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۴) روش های افزایش عزت نفس در کودکان و نوجوانان، انتشارات انجمن اولیا و مربیان، تهران، چاپ هشتم.
۱۱. پاتر، جیمز (۱۳۹۸). تعریف سواد رسانه ای. ترجمه لیدا کاووسی. سال هفدهم. شماره چهارم، سایت مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی www.noormags.com.
۱۲. پارسا، محمد (۱۳۸۱). روان شناسی یادگیری بر بنیاد نظریه ها، چاپ اول، انتشارات بعثت، تهران.
۱۳. تقوی، رضا همکاران (۱۳۸۴). ارتباط ویژگی های یادگیری با پیشرفت تحصیلی انتشارات دانشگاه مشهد.
۱۴. جندقی، غلامرضا، الوانی، سید مهدی، زارعی متین، حسن، فخری، کوزه کنان، سمیرا (۱۳۹۶) مدیریت پرسه زنی اینترنتی گشت زنی اینترنتی در سازمان ها، مجله برای مطالعات مدیریت (۳) ۷۵ - ۲۴۹.
۱۵. حقی اور تاکندی ملکه (۱۳۹۵) اعتیاد اینترنتی دلایل و انگیزه ها، سومین اجلاس بین المللی پژوهشهای نوین در مدیریت اقتصاد و علوم انسانی، باتومی گرجستان.
۱۶. حیدرنیا ا. چرخیان ا. (۱۳۹۵). کیفیت رابطه ولی فرزندی نوجوانان دچار اعتیاد اینترنتی و نوجوانان عادی، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم. شماره ۲۵، ۵۷-۳۹.
۱۷. حیدری، الهام، (۱۳۹۷) بررسی تأثیر پرسه زنی سایبری بر احساس نشاط و مشغولیت تحصیلی دانشجویان پزشکی، به سالنامه علمی پژوهشی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران.
۱۸. حیدری، الهام، مرزوقتی، رحمت الله (۱۳۹۳) بررسی سهم واسطه گری پرسه زنی سایبری در روابط بین کیفیت نظارت و راهنمایی استاد راهنما و تعلل ورزی تحصیلی دانشجویان دکتری دو فصلنامه مطالعات برنامه ریزی آموزش ۸ (۱۶).
۱۹. خادمی شورا، فرهادی محلی، علی (۱۳۹۵). رابطه پرسه زنی اینترنتی با رفتار شهروندی سازمانی و ویژگی های جمعیتی شناختی، ششمین اجلاس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری ۲۵ ابان لندن انگلستان.

۲۰. خادمی، شورا، فرهادی محلی، علی (۱۳۹۹) رابطه پرسه زنی اینترنتی با رفتار شهروندی سازمانی و ویژگی های جمعیتی، شناختی، اولین اجلاس مهندسی فناوری.
۲۱. خانیک، هادی. (۱۳۹۶). رسانه های جمعی و امنیت ملی. چاپ اولف جلد دوم، تهران: انتشارات وزارت کشور.
۲۲. خدائپناهی، (۱۳۸۶) محمدکریم، انگیزش و هیجان، تهران: سمت.
۲۳. دیبوراچی، استیک. (۱۳۸۵) انگیزش برای یادگیری (از نظریه تا عمل) ترجمه: حسن زاده، رمضان و عمویی، نرجس، انتشارات دنیای پژوهش، دانشگاه فردوسی.
۲۴. رحمتی، زهرا شیروانی، علیرضا، دلوی، محمدرضا (۱۳۹۸) طراحی و آزمون مدلی برای پرسه زنی اینترنتی در سازمانهای دولتی فصلنامه علمی مطالعات مدیریت بهبود و تحول ۲۹ (۹۶). ۴۵-۷۳
۲۵. رزمی، علی، قلی پور پیران نژاد، علی. (۱۳۹۷) بررسی پیشایندهای مؤثر بر پرسه زنی اینترنتی، نشریه مدیریت و فرهنگ سازمانی ۲۰۱۶، ۵۱۹، ۵۰۳.
۲۶. سلطانی فر، محمد، (۱۳۹۷) تحلیل وضعیت سواد اینترنتی دانش آموزان سال سوم دبیرستان شهر تهران ۱۳۹۵-۱۳۹۶ در مقایسه با مربیان و والدین آن ها، فصلنامه نوآوری های آموزشی، شماره ۲۷، سال هفتم، دوره پاییز، سایت www.sid.ir دسترسی در ۹۷/۷/۸
۲۷. سیف، علی اکبر (۱۳۸۳). روان شناسی یادگیری انتشارات آگاه چاپ سوم.
۲۸. شعاری نژاد، علی اکبر، (۱۳۸۰) روانشناسی یادگیری و کاربرد آن در آموزش، انتشارات قدس.
۲۹. صدیق بنای، هلن (۱۳۹۵). "زندگی ما در گرو رسانه". همشهری آنلاین
۳۰. صمدی میارکلانی، حسین، صمدی میارکلانی، حمزه (۱۳۹۹) توانمندسازی روان شناختی ابزاری جهت کنترل پرسه زنی اینترنتی فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱۰ (۳) ۱۴۵-۱۶۰.
۳۱. ضیایی چی، محدثه، پور قنبری، نجمه (۱۳۹۱) اعتیاد اینترنتی در بین کاربران اینترنت پیامدها و راه حل ها نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیبهای اجتماعی نو پدید محل برگزاری تهران - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
۳۲. علاقه بند، علی (۱۳۸۴). کاربرد نامناسب روش های یادگیری به نقل از جزوه آموزشی انتشارات دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۳۳. غلامی، رمضان بهمنی، اکبر، غلامی اوانی، محمد (۱۳۹۵) مطالعه پرسه زنی اینترنتی استفاده بی مورد از اینترنت در محیط کار و اثر آن بر بهره وری کارکنان نشریه علمی پژوهشی مدیریت فردا ۱۸ (۱)
۳۴. فرهادی، هادی، غفوری، محمدرضا، سمیعی، محمدجواد (۱۳۹۷) بررسی رابطه پرسه زنی اینترنتی و اعتیاد به اینترنت با اهمال کاری با در نظر گرفتن نقش تعدیل کنندگی هوش هیجانی سومین اجلاس ملی تازه های روانشناسی، محل برگزاری: اصفهان - دبیرخانه دائمی اجلاس با حمایت انجمن ها و گروههای آموزشی دانشگاه های کشور.
۳۵. قزایی مقدم، امان (۱۳۸۱). نظریه های یادگیری انتشارات سمت تهران.
۳۶. قلی پور، ارین بامداد، مریم (۱۳۹۱) گونه شناسی ارزش های افراد و ارتباط آن با گشت اینترنتی، نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیبهای اجتماعی، محل برگزاری تهران وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
۳۷. گانیه، روبرت، (۱۳۸۸) شرایط یادگیری و نظریه آموزش، ترجمه نجفی زند، تهران: انتشارات رشد.
۳۸. ممتازی س. (۱۳۹۴). خانواده و اعتیاد اینترنتی، تهران، انتشارات مهدیس، چاپ سوم.

منابع لاتین

- 1-Braden. K. & Shelley. F. (2014) Epidemic Geopolitics. Translated by Farshchi. A. & Rahnama. H. Dore_ Âli Jang. 234.
- 2-Buzan. B. and others (2017) Security: A New Framework for Analysis. Translated by Tayyeb. A. R. Pajhuheshkade Motale'ate Rahbordi Tehran. Iran.
- CEP. (2005) Caspian Environment Program.
- 3-UN. CEP. (2017) Matched Small Grants and Micro Environmental Grants of the Caspian Environment Program. UN. 10.
- 4-Cox. K.. R. Low. M. & Robinson. J. (2018) The SAGE Handbook of Political Geography. SAGE Publication. 205- 230.
- 5-Darabadi. Q.P. (2013) The History of Khazar Region Geography. Geopolitics and Contemporary Era. Central Asia and Caucasus Studies. 275.
- 6-Dehqan. F. (2013) A Survey on Oil and Gas of the Khazar Sea and its Effect on Security of the Country and Islamic Republic. Hameh Press. 275.
- 7-Dehqan. F. (2015) Khazar Sea and National Security. Bashir Elm& Adab Press. 131.
- 8-Johnston R. J., Taylor P.J. & Watts M. (2014) Geographies of Global change Translated by Noorian N. Dore_ Âli Jang. 449- 569.
- Accenture. (2001). Creating a Development Dynamic. Final Report of the Digital Opportunity Initiative. Markle Foundation. United Nations Development Program.
- 9- Angell. Helena Mary (2015). What music videos teach at-risk adolescent girls: making a case for media literacy curriculum. A doctoral dissertation of Philosophy. University of Florida.

Explaining the Mediating Role of Emotional Intelligence in the Relationship between Media Literacy and Internet Surfing and the Academic Performance of Secondary School Students in Noorabad Mamsani City

Mohammad Jafar Gorjian¹, Laleh Moqtadi²

1- A graduate of the master's degree in the field of educational sciences and primary education, Islamic Azad University, Noorabad Mamsani branch

2- Assistant professor and academic staff of the Department of Psychology and Educational Sciences, Islamic Azad University, Noorabad Mamsani branch

Abstract

Background and purpose: The purpose of this study was to explain the mediating role of emotional intelligence in the relationship between media literacy, internet surfing and the academic performance of secondary school students in Noorabad, Mamsani. Research method: the method of the current research is descriptive-survey and the statistical population includes students of the second secondary level of Noorabad Mamsani city, whose number is 421 male and female students, and the statistical sample is 200 according to Cochran's formula, and the measurement tool is standard questionnaires Bar-on emotional intelligence (BAR-ON-EQ) has 5 main components and 15 subsets with Cronbach's alpha of 0.91 and a media literacy questionnaire (a standard researcher-made media literacy questionnaire (Falsafi, 2014). The standard media literacy questionnaire has 20 It was a question that was designed and implemented by Philosopher in 2013 with Cronbach's alpha 0.89) and internet roaming questionnaire (internet roaming questionnaire - SKU (2012 has 14 questions and three components with Cronbach's alpha 0.90) and performance questionnaire Academic (academic performance questionnaire was created by Pham and Taylor in 1999 and has 48 questions in 5 components and its purpose is to evaluate academic performance from different areas (self-efficacy, emotional effects, planning, lack of control over the outcome, motivation) and Cronbach's alpha of the whole questionnaire is 0.84) which were subjected to statistical analysis through the statistical software spss 26 in such a way that the Cronbach's alpha values were confirmed in all questionnaires. There is a significant relationship between emotional intelligence and media literacy of secondary school students. Also, between emotional intelligence and students' internet surfing, between emotional intelligence and students' academic performance, and between media literacy and students' internet surfing, and on the other hand, between internet surfing and students' academic performance, also between media literacy and students' erformance There is a significant relationship between the education of secondary school students of Noorabad Mamsani city.

Key words: Emotional Intelligence, Media Literacy, Internet Surfing, Academic Performance, Students

مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی

دوره ۹، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲، صفحات ۵۹۴-۵۷۰